

20.11.2003

18

*Opettajankoulutuksella komeat
synttärijuhlat*

Opot tarkkaavaisina Abipäivillä

*Oululainen avaruustutkimus
näyttävästi esillä*

tietopisto

OULUN YLIOPISTO

tässä numerossa:

KASVOTUSTEN	1
LIIKUNTATIEDOTUKSET	13
KIRJASTO TIEDOTTAA	13
HENKILÖUUTISIA	14
APURAOJA	16
YLIOPISTOSSA TAPAHTUU	17
SUORITETTUJA TUTKINTOJA	18

Päätoimittaja

Tapio Mäkinen

Toimittajat

Tiina Pistokoski

Anna-Maria Raudaskoski

Taitto ja kuvankäsittely

Hilkka Sandberg

Osoitteet

Liisa Salmela

Kannen suunnittelu

Pasi Terästä

Kannen kuva

Petri Anttonen

Sisäsivujen graafinen suunnittelu

Pasi Terästä

Lehti ilmestyy syyslukukauden aikana joka toinen viikko seuraavasti: 20/11 4/12 18/12

Materiaali viimeistään **viikkoa ennen ilmestymispäivää** viestintäyksikköön sähköpostilla: Tietopisto@oulu.fi sisäisessä postissa (paperi ja levyke): 8VIEST

Materiaali pyydetään toimittamaan **ilman muotoiluja**: ei suuraakkosia, laatikoita, kehyksiä, logoja, rastereita tai muita asetteluja. Muotoilut tehdään toimituksessa.

Toimitus ei vastaa siitä, jos materiaali jää julkaisematta laite-, yhteys- ym. häiriöiden takia. Aineiston perilletulon voi varmistaa soittamalla puh. 553 4096 tai faxilla 553 4078. Jakeluoikaisut lähimmälle virastomestarille tai viestintäyksikköön puh. 553 4096.

Mainosmateriaali tulee toimittaa julkaistavaksi valmiiksi suunniteltuna ja mieluiten siistinä paperitulosteena.

Ilmoitushinnat:

1/1 s. 168 euroa

1/2 s. 100 euroa

1/4 s. 67 euroa

Hintoihin lisätään alv 22 %.

Osoite

Pentti Kaiteran katu 1, 4. kerros

Linnanmaa

PL 8000, 90014 OULUN YLIOPISTO

Puhelin (08) 553 1011

Faksi (08) 553 4078

<http://www-hallinto.oulu.fi/viestin/t-pisto/>

ISSN 0788-7124

Oulun yliopistopaino 2003

KASVOTUSTEN

Tapio Tenhu ja taiteen mieli

Entisestä elämästään "tavallisena" opettajana **Tapio Tenhu** kaipaa eniten opettajanhuoneita. "Yliopistolla kaikki ovat enimmäkseen omissa huoneissaan", sanoo kasvatustieteiden tiedekunnassa assistenttina työskentelevä Tenhu. Yliopistolle häntä pyydettiin alun perin kuvataiteen tuntiopettajaksi, ja sillä tiellä Tenhu on viihtynyt.

Tenhu ei ole vain opettaja ja tutkija, vaan hän on myös taiteilija. "Sekä tutkimus että taiteen tekeminen vaatii paljon aikaa", Tenhu sanoo. Onneksi tutkimuksen aihe liittyy läheisesti taiteeseen.

AKTIIVISTA JOUTENOLOA

Luomistyö vaatii rauhoittumista ja uppoutumista siihen mitä on tekemässä. Väittämää, jonka mukaan vain laiskat olisivat luovia, Tenhu ei allekirjoita. Työhön pitää keskittyä ja siihen itsestäänkin uppoutuu. "Taiteen tekeminen on aktiivista joutenoloa", Tenhu tiivistää.

Kirjoittaminenkin vaatii keskittymistä ja tutkimuksen maailmaan uppoutumista. Tällä hetkellä Tapiolla on lisensiaatin työtä varten kuusi tutkittavaa henkilöä. He ovat entisiä opettajaopiskelijoita, joista osa on jatkanut opintojaan taideteollisessa korkeakoulussa. Tenhu tutkii, mikä merkitys taiteella on ihmiselämälle. Taidekokemusten takana voi olla vaikka sosiaalisia tai terapeuttisia merkityksiä. Tenhu suunnittelee ottavansa tutkimukseen mukaan elämäkertamaalauskurssille osallistuneita vanhuksia. Mielenkiintoista olisi myös tietää, miten kuvataiteen ammattilaiset ja opettajat suhtautuvat.

MIKÄ ON TAITEEN MERKITYS MAAILMASSA?

Tutkimuksen taustalla on halu tietää, mikä on taideopetuksen merkitys kou-

lumaailmassa. Sellainen asia ei näy heti, mutta sillä on myöhemmin vaikutusta ihmisen elämään. Huolestus on tietenkin siitä, kun rahapulassa aina ensimmäisenä taideaineet joutuvat kärsimään.

Tenhu kertoo taideaineiden olevan supersuosittuja opettajaopiskelijoiden keskuudessa. Joka vuosi olisi nelisenkymmentä halukasta taideopintoihin, mutta ikävä kyllä mukaan pääsee vain 20. "Harmittaa, kun kaikille halukkaille ei ole tilaa", Tenhu tuskailee.

Usein taide ja tiede asetetaan vastakkain, ja esille nousee kysymys, onko taide tiedettä. "Taide on inhimillinen tapa tarkastella maailmaa", Tenhu pohdiskelee. "Taide tekee näkyväksi näkymättömän." Taustalla on heideckeriläinen ajatus siitä, miten asiat meille maailmoituvat.

Tenhu esittelee pienen kuvan, jossa on vierekkäin rautanaula ja itu "Fenomenologiassa asiat pyritään erottamaan niiden merkityssuhteista." Tässä pikkuisessa taideteoksessa on paljastettu uusia merkityksiä asioille. Itu kuvaa orgaanista kasvua ja rautanaula ihmisen aikaansaamien rakennelmien kasvua. Samalla tulee tarkasteluun myös ihmisen kielen ja kulttuurin tuottamat rakennelmat.

OPETTAJA JA TAITEILIJÄ

Alun perin Tenhu suunnittelei opiskeliansa arkkitehdiksi, mutta kohtalo puuttuikin peliin. Hakupaperit olivat myöhästyneet, niin ettei Tenhua kelpuutettu pääsykokeisiin. Hän piti väli vuoden ollen töissä erityiskoulussa. Tenhu piti työstä koulussa ja seuraavan vuonna 1985 hän pyrki OKL:ään.

Jo lukioaikana oli opettaja kehottanut Tenhua hakemaan Helsinkiin taide-teolliseen, mutta silloin taiteilijan ala tuntui utopialta. Vasta Oulun yliopistossa, kun edesmennyt Pirkko Seitanmaa-Oravala ehdotti taiteen opiskelua, Tenhu rohkaisi mielensä ja haki

Laura Palovuori

Taide tekee näkyväksi näkymättömän, pohdiskelee opettaja ja taiteilija Tapio Tenhu.

Helsinkiin. Kahdessa paikassa opiskelusta ei kuitenkaan tullut mitään, joten vuonna 1989 Tenhu muutti kokonaan Helsinkiin. Sieltä hän muutti takaisin Ouluun vuonna 1994 ja jatkoi opintonsa loppuun.

Vapaa-aikanaan Tenhu lenkkeilee, ja kesäisin hänellä on hieman epätavallisempi harrastus: vanhan hirsitalon kunnostus. Kunnostustöitä on riittänyt jo seitsemäksi vuodeksi.

Toki taiteilija Tapio Tenhu tekee myös kuvia ja maalaa. Hänen perheeseensä kuuluu vaimo ja kaksi lasta, 11-vuotias poika ja 13-vuotias tyttö. "Lapsetkin piirtelevät harva se päivä ja käyvät työhuoneessani puuhastelemassa", Tenhu kertoo. Hän ei ole kuitenkaan itse kehottanut lapsiaan taiteilijan uralle, vaan arvelee, että jos kipinä kuvien tekemiseen on, se kyllä syttyy itsestään.

Opettajankoulutus sai arvoisensa syntymäpäiväjuhlan

Juhlapuhujana presidentti Ahtisaari

Mekin haluamme yliopiston, huusi lavalle saapunut joukko nuoria. Näytelmän pätkä kuvasi sitä, kuinka Ouluun aikoinaan yritettiin saada yliopistoa. Vuonna 1958 yliopisto saatiinkin, mutta sitä ennen jo vuonna 1953 perustettiin opettajankoulutus.

Oulun opettajankoulutuksen 50-vuotisjula oli mahtava speaktaakkeli. Puheita oli vain vähän, niiden sijasta oli keskitytty musiikkiin, tanssiin, näytelmiin ja runoihin. Esiintyjäjoukko oli moninainen ja värikäs. Esiintyjät olivat sekä nuoria että vanhoja, mukana oli entisiä ja nykyisiä opettajia ja opiskelijoita sekä pienimpinä, muttei vähäisimpinä, joukko lapsia. ”Tulevaisuuden tekijät”, muistutti yksikön johtaja **Riitta-Liisa Korkeamäki** juhlan avaussanoissa.

MAHTAVA JUHLA

Kaksituntinen juhlaohjelma sisälsi asiaa ja silmäniloa. Juhla sai aikaan myös sie-lun väristyksiä; kun Oulun normaali-koulun 1-6-luokkien kuoro aloitti **Aleksis Kiven** sanoittaman laulun ”Makeasti oravainen makaa sammal-vuoteellansa...” omat ala-asteen musiikintunnit tulvahtivat mieleen. Eikä varmasti kukaan jäänyt kylmäksi, kun juhlan päätteeksi kajahti soimaan **Karl Jenkinsin** laulu Kayama Norssin 7-9-luokkalaisten ja musiikin sivuaineopiskelijoiden esittämänä.

Yhtenä esiintyjänä oli **Päivi Jää-linoja**, joka oli 1970-luvulla yliopistolla suullisen esitystaidon lehtorina. Hän opetti myös draamapedagogiikkaa ja vuonna 2001 pääsi eläkkeelle. **Leo Ilkka Vuotilan runo** ”Tämä olisi puhuttava nuorille ihmisille” teki yleisöön vaikutuksen Jäälinojan lausumana.

Riitta-Liisa Korkeamäki oli riemuisaan juhlan päätyttyä. ”Mykistävä, juhla meni loistavasti, mikä on onni

Presidentti Martti Ahtisaari muisteli puheessaan omia kouluaikojaan Oulussa.

kaiken järjestelykiireen jälkeen!” Korkeamäki hehkutti. Juhlaa olikin valmisteltu kovalla tohinalla koko syksy. Tarkoituksena oli, että ohjelmassa näkyy menneisyys ja nykypäivä sekä taiteen merkitys oululaisessa opettajakoulutuksessa. Dekaanin **Pauli Siljander** totesi, että 50-vuotisjuhla oli tärkeä etappi, ja tästä alkavat uudet haasteet.

ADOPTOITU KOTIKAUPUNKI

Juhlapuhujana oli presidentti **Martti Ahtisaari**. Hän on itse valmistunut opettajankoulutuksen yksiköstä Oulusta. Presidentti oli juuri tullut Aasiasta, jossa hän oli ollut tutustu-

massa entisen Neuvostoliiton maihin. Siellä koulutuksen tarve näkyi konkreettisesti. Neuvostoliiton ajoilta on jäänyt jotain hyvääkkin; kaikki osaavat lukea. Muuten maat ovat niin köyhiä, että varsinkin nuoret tytöt jäävät helposti kouluttamatta, koska töihin on mentävä. Korruptiokin on vakava ongelma. ”Koulutus on hyvinvoinnin, sivistyksen ja demokratian perusta”, vakuutti Ahtisaari.

Kymmenen vuoden päästä Suomen työmarkkinoilta poistuu miljoona ihmistä. Jotta työvoimapulasta selvitäisiin, pitäisi joka vuosi Suomeen vastaanottaa 15 000 maahanmuuttajaa.

”Ja opettajilla on suuri vastuu siitä, että he sopeutuisivat yhteiskuntaan”, totesi Ahtisaari.

Juhlan päätyttyä tarjottiin kakkukahvit, ja kahvittelun jälkeen oli mahdollisuus jututtaa presidenttiä. Presidentti sanoi olevansa todella iloinen, että onnistui olemaan Suomessa juuri juhlapäivänä. ”Ohjelma oli erinomainen”, kehui Ahtisaari. Juhlissa näytettiin vanhoja filmin pätkiä 50-luvun oululaisista lapsista. Ne toivat presidentin mieleen omat koulutiet: ”Tosin niitä teitä kuljettiin eri suuntaan, luennot pidettiin silloin Teatteritalolla.”

”Tuntuu hyvältä olla Oulussa.” Ahtisaarella on hyviä ystäviä täällä, joita pitää silloin tällöin käydä tapaamassa. Hän tuli evakkona Ouluun vuonna 1952, ja Oulu otti hyvin vastaan 15-vuotiaan pojan. ”Oulun on oikeastaan adoptoitu kotikaupunkini, ja tänne aina palaan”, kertoo vuonna 1960 täältä lähtenyt Ahtisaari. (teksti ja kuvat LP)

Laulu Oravasta kaikui Norssin kuorojen ja Tuiran 4B-musiikkiluokan esittämänä.

1950-luvulla oli lapsilla samat leikit kuin nykyäänkin.

Informaatioalan työmarkkinanäkymät ovat hyvät

Informaatiotutkimuksen laitos 15 vuotta

Yliopiston informaatiotutkimuksen laitos juhlii marraskuussa toimintansa 15. vuotta. Laitos perustettiin vuonna 1988 humanistiseen tiedekuntaan kirjastotieteen ja informaatiikan tieteenalana muun muassa vastaamaan alan koulutustarpeeseen Pohjois-Suomessa. Informaatiotutkimusta opiskelee nykyisin 130 pääaineopiskelijaa, saman verran sivuaine- ja muita opiskelijoita ja 10 jatko-opiskelijaa. Vuosittain suoritetaan 11 filosofian maisterin tutkintoa.

Informaatiotutkimuksen laitoksen tutkimus ja opetus kattavat monipuolisesti tiedonhankintaan, -hallintaan ja käyttöön liittyvät kysymykset. 15 viime vuoden aikana tietoyhteiskuntakehitys on ollut nopeaa ja tietojohdamisessa ja tiedonhallinnassa tarvittavien taitojen tarve yleisesti lisääntynyt. Tiedon merkitys myös yritysten tuotantotekijänä on kasvanut.

Informaatiotutkimuksen alalta valmistuneiden työmarkkinat ovat vastaavasti monipuolistuneet. Laitos on alusta lähtien kouluttanut kirjastonhoitajia ja informaattikkoja. Alan tutkimuksen suorittaneet voivat sijoittua sekä julkiselle että yksityiselle sektorille. Tällä hetkellä valmistuneista noin puolet sijoittuu kirjastoihin ja puolet informaatioalan asiantuntijoiksi yrityksiin tai julkisen sektorin organisaatioihin.

Kun lisäksi lähivuosina huomattava osa nykyisistä kirjastoalan ammattilaisista tulee eläkeikään, ovat informaatiotutkimuksesta valmistuneiden työ-

Informaatiotutkimuksen ajankohtaisia tutkimuskohteita ovat verkkopalvelujen käytettävyys, verkkotietopalvelut, digitaalinen kirjasto ja kirjaston kulttuurinen merkitys.

Jipö Oikarinen

markkinanäkymät hyvät ja kysynnän arvioidaan edelleen kasvavan.

TUTKIMUSTA YHTEYDESSÄ KÄYTÄNTÖÖN

Informaatiotutkimuksen laitoksen tutkimuksella on tiiviit yhteydet sekä lähitieteisiin että käytännön työelämään. Esimerkiksi Suomen Akatemian rahoittamissa hankkeissa selvitetään seniorikansalaisten tiedonhankintaa arkielämässä sekä elokuvatallenteiden tiedonhaku tutkimusta.

Laitos osallistuu aktiivisesti opetusministeriön Opintoluotsi-verkkopalveluhankkeen käytettävyystutkimukseen ja valtakunnalliseen viestintätieteiden yliopistoverkoston. Meneillään on myös pohjoisten kirjastojen yhteinen arviointi- ja kehittämishanke PARKKI. Laitos on lisäksi mukana Rakennesuunnittelun innovaatiokeskus- ja tietopalveluhankkeessa RAKSUssa.

Kun julkaisu toiminta on muuttamassa yhä enemmän digitaaliseksi, ajankohtaisia tutkimuskohteita ovat verkkopalvelujen käytettävyys, verkkotietopalvelut, digitaalinen kirjasto ja kirjaston kulttuurinen merkitys.

JUHLA SEMINAARISSA LAUANTAINA

15-vuotispäiväänsä informaatiotutkimuksen laitos viettää ensi lauantaina 22.11.2003 järjestämällä yhdessä Informaatiotutkimuksen yhdistys ry:n kanssa Bolognesea Oulussa -seminaarin, joka käsittelee siirtymistä kaksipor-taisiin yliopistotutkintoihin informaatiotutkimuksen näkökulmasta. Seminaari pidetään Hotelli Lasaretissa Oulussa (os. Kasarmintie 13, klo 12.00-16.00). Seminaarin ohjelma on julkaistu Tietopistossa nro 17 ja se löytyy verkosta osoitteesta <syy oulu.fi/ajankohtaista/ohjelma.pdf>

Tulosneuvottelut päättyivät

Tiedekuntien ja erillisyyksiköiden ensi vuoden rahoitusraamit ovat täsmentyneet tällä viikolla päättyneissä sisäisissä tulosneuvotteluissa. Tiukin rahoitustilanne on edessä teknillisellä ja luonnontieteellisellä tiedekunnalla sekä kielikeskuksella ja yliopiston yhteisillä tukipalveluilla, jotka joutuvat toteuttamaan keskimääräistä tuntuvasti suuremmat säästötoimenpiteet.

Tulosneuvotteluissa tarkasteltiin tiedekuntien suunnitelmia tulostavoitteiden saavuttamiseksi ja opetus- ja tutkimustoiminnan kehittämiseksi.

Tulosityksiköt esittelivät lisäksi talouden sopeuttamissuunnitelmiaan. Suurin osa esitetyistä suunnitelmista oli yleislinjauksia, mutta myös konkreettisia säästösuunnitelmia esitettiin.

Dekaani Heikki Ruskoahon mukaan lääketieteellinen tiedekunta päättää sopeuttamishohjelmansa etenemisestä marraskuun lopulla tarkempien rahoituslaskelmien valmistuttua.

Luonnontieteellisessä tiedekunnassa sopeuttamissuunnittelu on sen sijaan edennyt laitostasolle saakka. Tiedekunnan ohjelmaa hiotaan johtoryhmässä 25.11. Tiedekuntaneuvosto päättää toi-

menpiteistä joulukuussa.

”Säästöt ovat mittavat, mutta niukuus tiedettiin. Eikä tätä tehdä nyt ensimmäistä kertaa. Tulosneuvottelut etenivät meidän osaltamme hyvässä hengessä, luonnehtii dekaani Vesa Mustonen.

Tulosityksiköiden kehittämis- ja sopeuttamissuunnitelmien arvioidaan valmistuvan joulukuun aikana. Suunnitelmat menevät tämän jälkeen yliopiston hallitukseen, joka käsittelee ja arvioi ne viimeistään alkuvuoden kokouksessaan. (TM)

Abipäivät ilahduttivat abeja ja opoja

Yliopiston Abipäivien yhteyshenkilö ja koordinaattori **Raija Vesikko** on silminnähdessä innostunut vasta järjestettyjen Abipäivien menestyksestä: ”Tämän vuoden abiturientit ovat tiedonhaluisia ja he osallistuvat aktiivisesti esittelykiertoille.”

Vesikko on iloinen siitä, miten hyvin koko yliopisto on mukana Abipäivien järjestelyissä. ”Täällä ei ole mitään ulkopuolisia kauppareiheiä, kaikki on hoidettu oman talon voimin”, kertoo Vesikko. Yhtä tärkeitä ovat laitosten henkilökunnat, jotka esittelevät suuntautumsvaihtoehtoja, kuin opiskelijoiden kolut, jotka kertovat opiskelijaelämästä käytännössä.

Vesikon mielestä opinto-ohjaajat ovat mukavia ja heille järjestetty taukotupa on toimiva. Osa opoista on ollut mukana ihan alusta asti, vuodesta 1988. Tälläkin kertaa taukotuvassa iloittiin, että taas ovat samat ihmiset paikalla.

OPOT TIETÄVÄT ABIPÄIVIEN MERKITYKSEN

Opojen taukotuvassa kuulee aina viimeisimmät tiedot. ”On oltava tarkkana, kun opiskelujärjestelmät ja valintakokeet muuttuvat koko ajan”, sanoo **Murolan lukion opinto-ohjaaja Ari Sirviö** Rovaniemen maalaiskunnasta.

Sirviö kertoo, että Murolan lukiossa on helppo tulla Ouluun: ”Se on vielä turvallisen lähellä, mutta kuitenkin

Tiina Kälkäinen ja Anukka Hirvonen Madetojan musiikkilukiosta ovat ahkerasti keränneet esitteitä Abipäiviltä.

kin tarpeeksi kaukana nuorelle, joka haluaa pois kotoaan.” Oppilailla on Sirviön mukaan joskus liiankin stereotyyppinen kuva Oulusta pelkkänä teknologiakaupunkina. Imagon takaa on joskus vaikea löytää muuta.

Murolan lukiolaiset olivat aidosti innostuneita Abipäivistä. Sirviön mukaan abit olivat jo etukäteen hyvin kiinnostuneita esimerkiksi pääsykokekäytännöistä ja miten ne muuttuvat tulevaisuudessa. Sirviön mukaan joillakin lukiolaisilla on hyvin selkeä kuva siitä mitä haluavat tehdä isona, ja voivat jo lukioaikana suuntautua ja hankkia vahvuuksia. Toiset eivät tiedä tai osaa päättää, ja valitsevat lukiossa jonkinlaisen sillisalaatin kaikkien opinto-suuntien varalta.

Pietarsaaren lukion opinto-ohjaaja **Elisa Torkulla** kertoo, että ennen kuin Pietarsaaresta alettiin tehdä retkiä Ouluun Abipäiville, yleinen ajatus oli, että Pietarsaarta pohjoisemmaksi ei lähdetä. ”Pietarsaaresta on nyt kolme vuotta vierailtu täällä, ja se alkaa näkyä”, Torkulla myhäilee.

Pietarsaaren lukiossa on pitkän matematiikan lukeminen lisääntynyt, samoin kemiaa ja fysiikkaa luetaan paljon. ”On helpompaa saada opiskelupaikka teknilliseltä alalta kuin humanistiselta”, Torkulla huomauttaa. ”Pitkän matematiikan pojista tulee melkein aina diplomi-insinöörejä, sen sijaan matematiikkaa lukeneet tytöt valitsevat muitakin aloja, esimerkiksi kieliä.”

YLIOPISTON PITÄÄ OLLA MONIPUOLINEN

Tiina Kälkäinen ja Anukka Hirvonen ovat oululaisia abiturientteja Madetojan musiikkilukiosta. Esitelmästä päätellen he ovat ahkerasti kiertäneet abipäiviä. Tiinaa kiinnostaa opettajakoulutus ja varhaiskasvatus, Anukka on mieltynyt musiikkikasvatukseen.

Tiina haluaisi nimenomaan jäädä Ouluun opiskelemaan: ”Miksi turhaan lähteä jonnekin kauas, kun jo valmiiksi asuu täällä.” Annukalle puolestaan on melko samantekevää, missä opiskelut aloittaa, kunhan vain opetus on laadukasta ja opiskeluala on sellainen, josta tykkää.

Kastellin urheilulukion abiturientit **Miia Määttä** Kuusamosta, **Jenni Kaipainen** Pelkosenniemieltä ja **Laura Karikko** Oulusta ovat kiinnostuneet kaikesta: ”On vaikea päättää, mihin hakisi, kun kaikki alat kiinnostavat.” Miia haluaisi historiaa lukemaan, Jennille kelpaisi viestintä, yhteiskuntatieteet, tekniikan ala tai luonnontieteet, ja Lauraan on iskenyt geofysiikan kipinä.

Urheilulukion kasvatit ovat harrastuksensa armoilla: ”Riippuu ihan urheilumahdollisuuksista, minne hakisi”, Jenni pohtii. Toki valintaan vaikuttavat myös opintomahdollisuuksien monipuolisuus ja opetuksen pitää olla hyvää. Oulun yliopisto on heidän käsityksensä mukaan ihan toimiva ja siis varteenotettava vaihtoehto. (LP)

Opinto-ohjaaja Ari Sirviö Murolan lukiossa kuunteli tarkkana mitä opojen taukotuvassa keskusteltiin.

Seminaari pohti julkaisukulttuureita

Kolumneja ja kovaa tiedettä

Tiiu Honkala

Johanna Hakala Tampereen yliopiston tieteen tutkimusyksiköstä varoitti julkaisukulttuurien yhdenmukaistamisen myös köyhdyttävän niitä.

”**O**len kadehtien kuunnellut, kuinka pehmeät tieteet tekevät lehtiartikkeleita. Mekin teknisessä tiedekunnassa voimme opetella kirjoittamaan suurelle yleisölle ja tekemään yliopiston koltamatta tehtävää hieman paremmin.” Näin totesi tutkija **Heli Jantunen** teknillisestä tiedekunnasta yliopiston tiede neuvoston ja etiikka-työryhmän järjestämässä Kolumneja ja kovaa tiedettä -seminaarissa, jossa luotiin näkökulmia eri tieteenalojen julkaisukulttuureihin ja julkaisutietojen keräämisen etiikkaan.

Tieteenalalle tyypillisellä julkaisutavalla, konferenssijulkaisuilla, saavutetaan nopeasti asiantunteva yleisö ja luodaan toisaalta myös kanavia teollisuuteen. Jantusen näkemys on, että tutkimusryhmä opettaa nuorelle tutkijalle akateemisen julkaisukulttuurin perinteitä. Erilaiset julkaisukulttuurit voisivat kuitenkin ottaa oppia toisistaan.

Johtaja **Sakari Karjalaisen** mukaan tieteellisen tutkimuksen tulosten arviointi ei enää ole vain tiedeyhteisön sisäistä ja autonomista toimintaa, vaan siihen ja julkaisutoimintaan vaikuttavia tekijöitä on aikaisempaa enemmän. Siksi myös tieteelliseen julkaisemiseen liittyviä eettisiä ja käytännöllisiä kysymyksiä täytyy pohtia uudella tavalla.

Karjalainen toimii opetusministeriön koulutus- ja tiedepolitiikan osaston tiedepolitiikan yksikössä.

Sakari Karjalainen toteaa, että vertailu eri tieteenalojen välillä ei ole mielekästä, sillä tieteellisen tutkimuksen luonne ja julkaisukäytännöt vaihtelevat suuresti. Bibliometrian työkaluja voidaan käyttää täydentämään vertaisarviointia, mikäli käytössä on tarpeeksi sekä bibliometria että kyseessä olevan alan asiantuntemusta. Näin kuitenkin vain siinä tapauksessa, että vertailut osapuolet edustavat samaa tai samanlaisia tieteenaloja.

KANSAINVÄLISYYDEN TAVOITTELUKUNNALLA MYÖS VARJOPUOLENSA

Tieteellisen tutkimuksen tulosten julkaiseminen kansainvälisesti on monilla aloilla arkipäivää. Maantieteen professori **Anssi Paasi** näkee julkaisutoiminnan nykyisessä kehityksessä olevan vaarana julkaisemisen homogenisoitumisen. Halutaan julkaista vain laajasti arvostetuissa, englanninkielisissä lehdissä. Paasin mukaan tieteen toimintakonteksti on muuttunut, ja suuntaus voi olla kohti eräänlaista akateemista kapitalismia ja imperiaalisuutta sekä englannin kielen ylivaltaa. Nykyiselle moniarvoisuudelle täytyykin löytyä ymmärtämystä myös tulevaisuudessa.

Seminaarissa puhuneen tutkija **Johanna Hakalan** mukaan suuresti vaihtelevat akateemiset julkaisukulttuurit heijastavat akateemisten yhteisöjen arvoja, normeja ja käytäntöjä. Myös tutkimuksen orientoituminen, se kenelle tutkimusta tehdään ja kenen ajatellaan olevan sen yleisö, vaikuttaa julkaisemisen tapaan ja tyyliin.

Johanna Hakala näkee nykyisissä julkaisukulttuureissa muutostrendejä, ja nyt pyritään usein julkaisemaan kansainvälisissä julkaisuissa ja kasvattamaan julkaisujen määrää. Trendinä on myös muun muassa yhteisjulkaisujen yleistymisen kaikilla aloilla. Kaikkiaan julkaisukulttuurien yhdenmukaistamisen vaarana on samalla niiden köyhtyminen.

Tieteellisestä tutkimuksesta on viime vuosikymmeninä tullut markkinahyödyke, sillä tutkijat antavat julkisesti rahoitetun työnsä tulokset ilmaiseksi niillä rahaa tekeville kustantajille. Muutoksen seuraava vaihe voi olla sähköinen julkaiseminen, jolloin yliopistoilla olisi mahdollisuus saada tiedon julkistaminen uudelleen omaan hallintaansa.

TIIU HONKALA

Suomen avaruusala kokoontui

Yliopisto näyttävästi esillä avaruusnäyttelyssä

Näkymä Avaruus 2003 -näyttelystä Oulun yliopiston osastolta, jossa yleisö pääsi nautiskelemaan uunituoreesta revontulimateriaalista osaston yläpuolella olleelta valkokankaalta.

neettisiä rekisteröintejä, joiden avulla kuka tahansa voi tarkkailla revontulia Internetissä.

MUSTAN AUKON TEKOHJEITA

Näyttelyssä oli vahvimmin esillä Euroopan avaruusjärjestö, joka oli tuonut paikalle avaruuslaitteiden armeijan: Ariane 5 -kantoraketin pienoismallin, Hubble-avaruusteleskoopin aurinkopaneelin ja Marsin, Saturnuksen kuun Titanin ja komeetan pintoja tutkimaan suuntaavat Beagle II, Huygens ja Rosetta -laskeutajat.

Mukana oli myös sukkulalla avaruudessa käynyt astronautti **Jean-François Clervoy**, joka esitelmöi Hubble-teleskoopin huoltolennosta.

Euroopan eteläinen observatorio, jonka jäseneksi Suomikin on liittymässä, esitteli ensimmäistä kertaa toimintaansa suurelle yleisölle.

Yleisöluentojen aiheet risteilivät alkaen omasta ilmakehästämme päätyen aikamatkailuun ja mustan aukon teko-ohjeisiin - kuuntelemista oli siis ihan riittävästi!

Tutkimusalallamme suurelle yleisölle tarkoitettuihin näyttelyihin on tärkeää osallistua. Oulun yliopistossa tehtävä avaruustutkimus sai runsaasti julkisuutta - ja ehkäpä muutaman uuden opiskelijan. Magneettisen myrskyn ja messujen jälkeen reaaliaikaisen www-palvelumme kävijämäärä lähes kymmenkertistui. Kaikki ei siis aina ole rahasta kiinni.

Näyttelyn järjestelyissä olivat mukana Tähtitieteellinen yhdistys URSA, Euroopan avaruusjärjestö ESA, Euroopan eteläinen observatorion ESO sekä Suomen Akatemia ja TEKES.

JOUNI JUSSILA

Järjestyksessään toinen avaruusharrastajien ja -ammattilaisten näyttely, Avaruus 2003, pidettiin Kaapelitehtaalla Helsingissä loka-marraskuun vaihteessa. Näyttelyn rinnalla pidettiin myös Suomen Akatemian ja TEKESin rahoittaman kansallisen avaruusohjelman ANTARESin loppuseminaari.

Avaruus 2003 -näyttely houkutteli paikalle noin 14 000 kävijää. Näyttely osoitti avaruusalan kiinnostavan suurta yleisöä; vaikka Suomessa on maailmanlaajuisesti huippuaktiivinen avaruusharrastajien yhteisö, yleisön joukossa oli runsaasti muita uteliaita hakemassa tietoa Suomessa tehtävästä avaruustutkimuksesta.

TAIVAALLINEN MAINOSKAMPANJA

Oulun yliopistosta toimintaansa olivat esittelemässä fyysikaalisten tieteiden laitoksen avaruusfysiikan ryhmä ja tähtitieteen osasto sekä Sodankylän geofysiikan observatorio yhteisellä Oulun yliopiston avaruusinstituutin osastolla.

Tähtitieteen puolelta esillä olivat ast-

rofysiikka- ja dynamiikka-ryhmät. Planetologian ryhmän tutkimuksen esittely painottui Mars Express -luotaimen avulla tehtävään Mars-tutkimukseen. Euroopan avaruusjärjestön ja Suomen voimakas panostus Mars-tutkimukseen oli vahvasti esillä.

Avaruusfysiikan ryhmä ja Sodankylän geofysiikan observatorio esittelivät Maan yläilmakehän ja magnetosfäärin sekä heliosfäärin tutkimusta sekä mittauslaitteistojaan.

Voimakkaimmin esille tuotiin EIS-CAT-tutkajärjestelmällä ja revontulikameroilla tehtävä revontulitutkimus. Juuri ennen näyttelyä Auringossa tapahtui yksi suurimmista mitatuista purkauksista, joka aiheutti voimakkaan magneettisen myrskyn ja laajalle levinneet revontulet. Purkaus ja revontulet uutisoitiin ja tapahtuma herätti suuren yleisön. Sodankylän revontulimittauksista saatiin kiireessä koostettua upeaa videomateriaalia, joka esitettiin kahdessa pääuutislähetyksessä ja yliopiston messuosaston valkokankaalla.

Uteliaisuutta herättänyt revontulimateriaali toimi loistavana syöttinä osastollamme. Esittelimme myös suurelle yleisölle avoimina olevia palveluja - reaaliaikaisia revontulikuvia ja mag-

Biocenter Oulun neljäs kansainvälinen arviointi valmistuu

Kansainvälinen arviointiryhmä on arvioinut Oulun yliopiston bioteknologian painoalalla toimivan Biocenter Oulun jäsenyyttä hakeneet yliopiston tutkimusryhmät. Arviointiryhmään kuuluivat professori **Hartmut Oschkinat** Berliinistä Saksasta, professori **Guido Tarone** Torinosta Italiasta ja professori **Michael Ostrowski** Ohiota Yhdysvalloista. He luovuttivat raporttinsa rehtori **Lauri Lajuselle** 7.11.

Kansainvälinen arviointi koski tällä kertaa 24:ää Oulun yliopiston tutkimusryhmää, jotka ovat hakeneet Biocenteriin kaudeksi 2004-2007. Lopullisen valinnan tekee Biocenter Oulun johtokunta kansainvälisen arviointiryhmän raportin pohjalta.

Kuluvan vuoden lopussa päättyvällä nelivuotiskaudella Biocenter Ouluun on kuulunut 10 varsinaista tutkimusryhmää ja kolme liitännäisryhmää. Biocenterissä työskentelee 265 tutkijaa, joista 135 on tohtorin tutkintoon tähtäviä jatko-opiskelijoita. Biocenter tarjoaa piirissään toimiville ryhmille rahoitusta ja ajanmukaiset tutkimuslaitteistot.

Anna-Maria Raudaskoski

Biocenter Oulun jäsenyyttä hakeneiden tutkimusryhmien edustajat kuuntelevat tarkkaavaisina kansainvälisen arviointiryhmän (edessä) raporttia.

TOL kouluttaa mobiilimaistereita

Tietojenkäsittelytieteiden laitos aloittaa uuden mobiilipalveluiden maisterikoulutuksen joulukuussa. Koulutukseen haku päättyy marraskuun 24. päivää. Maisteriohjelma toteutetaan pääsääntöisesti etäopetuksena Kajaanissa, Nivalassa ja Oulussa. Tietojenkäsittelytieteiden laitos tekee koulutusjärjestelyissä yhteistyötä paikallisten Oulun yliopiston yksiköiden kanssa (Kajaanin kehittämiskeskus ja Oulun Eteläisen instituutti). Oulussa aloittaa 50 opiskelijaa ja Kajaanissa ja Nivalassa 25.

Maisteriohjelman koulutus pohjautuu laitoksen uusimpaan mobiilipalveluiden suuntautumisvaihtoehtoon, joka aloitettiin vuosi sitten. Mobiilipalveluiden suuntautumisvaihtoehdossa

perehdytään tietoliikennejärjestelmien ohjelmistokehittäjän laajaan tehtäväkenttään. Suuntautumisvaihtoehto luo valmistuneelle opiskelijalle valmiudet sijoittua ohjelmistoammattilaisena tietoliikenneteollisuuden palvelukseen sekä tietoliikennettä liiketoiminnassaan hyödyntävien yritysten asiantuntijatehtäviin. Opiskelijat suorittavat myös taloustieteistä tietoteollisen liiketoiminnan opintoja (15ov).

Mobiilipalveluiden maisteriohjelman valintakriteereinä painotetaan hakijan aiempia tietojenkäsittelytieteiden opintoja sekä perustutkintoa. Maisteriohjelman valittavan tulee olla suorittanut opistoasteen, ammatillisen korkeasteen tai AMK:n tutkinto tai yliopistossa alempi tai ylempi korkeakoulu-

tutkinto tai vähintään 80 opintoviikkoa yliopisto-opintoja tai 35 opintoviikkoa yliopisto-opintoja tietojenkäsittelytieteen alalta.

Mobiilipalveluiden maisteriohjelman opetus toteutetaan pääsääntöisesti etäopetuksena Oulusta. Kullakin paikakunnalla paikalliset ohjaajat sekä tekninen tukihenkilö vastaavat harjoitusten toteutuksesta ja etäopetuksen teknisistä järjestelyistä. Opiskelijoille digitaaliset oppimateriaalit mahdollistavat vapaan opiskelun työn ohessa ajasta ja paikasta riippumatta.

Maisteriohjelman rahoitus tulee Oulun lääninhallitukselta, Euroopan sosiaalirahastolta sekä koulutukseen osallistuvilta kunnilta.

THULE-INSTITUUTTI TIEDOTTAA

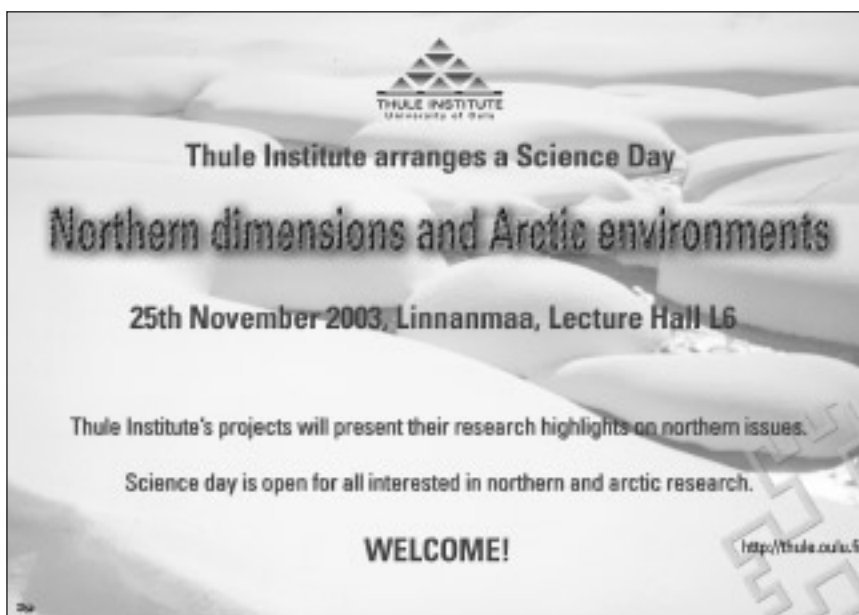
Pohjoista ja arktista tutkimusta esitellään

Thule-instituutti järjestää pohjoista ja arktista tutkimusta esittelevän tiedepäivän tiistaina 25.11.2003. Pohjoisuus on

yksi yliopiston neljästä painoalasta ja pohjoisuuteen ja arktisuuteen liittyvää tutkimusta tehdään laajasti yliopiston eri tieteenaloilla. Tiedepäivä kokoaa pohjoista tutkimusta tekeviä projekteja yhteen esittelemään tutkimuksensa kohokohtia. Tiedepäivän tarkoitus on toimia vuorovaikutteisena, keskustelulle avoimena tilaisuutena, jossa myös uuden, marraskuun alussa pohjoisuus-painoalalle nimitetyn kansainvälisen tieteellisen neuvottelukunnan jäsenet esittävät näkökulmiaan pohjoiseen ja arktiseen tutkimukseen.

Professori **Boris Segerstahl** pitää juhlapuheen aiheesta, miten akateeminen tutkimus ja todellisuus kohtaavat arktisella alueella. Esitelmää pitävät myös pohjoisuus-painoalan tieteellisen neuvottelukunnan jäsenet. Neuvottelukunnan puheenjohtaja, professori **Mark Nuttall** Albertan yliopistosta Kanadasta puhuu sirkumpolaarialueen sosiaalisesta ja ympäristöllisestä muutoksesta. Professori **Torben Christensen** Lundin yliopistosta Ruotsista puhuu arktisista maaekosysteemeistä ja niiden vaikutuksista ilmastoon. Tohtori **Gert Mulvad** Nuukista, Grönlannista pohtii puheenvuorossaan sosiaalisen ja hyvinvoinnin tutkimuksen haasteita arktisella alueella.

tiedepäivänä

Tiedepäivä pidetään yliopistolla Kajaaninsalissa (L6) alkaen klo 9 ja sen kieli on englanti. Tiedepäivä on avoin kaikille pohjoisesta ja arktisesta tutkimuksesta kiinnostuneille.

Kahvitarjoilu.
Tervetuloa.

Tiedepäivän ohjelma on verkossa:
<thule.oulu.fi/notices/scienceday_prg.htm>

Myös Thule-instituutin pääsivulta
<thule.oulu.fi> löytyy linkki ohjelmaan.

Lisätietoja antaa Pirjo Taskinen,
s-posti pirjo.taskinen@oulu.fi, puh. 553 3562.

Sähkö- ja tietotekniikan osastolle uudet www-sivut

Sähkö- ja tietotekniikan osaston uudet www-sivut julkistettiin 10. marraskuuta 2003. Sivujen graafisesta ja www-suunnittelusta on vastannut **Pasi Kemi**. Suunnittelua on koordinoinut professori **Tapio Seppänen** informaationkäsittelyn laboratorista.

Rakenteessa on pyritty yksinkertaisuuteen ja selkeyteen: Tieto on jaoteltu vasemman laidan päällinkkien mukai-

sesti. Etusivulta löytyy lyhyt kuvaus osastosta sekä ajankohtaiset uutiset ja tiedotteet.

Opiskelulinkin alta löytyvät opiskeluun liittyvät asiat, muun muassa luku-järjestykset ja kurssikuvaukset. Laboratoriolinkistä päästään laboratorioiden ja tutkimuksen kuvauksiin. Yhteystiedot-linkin alta löytyvät hallinnon yhteystiedot ja linkit laboratorioiden henkilökuntalistoilta.

Englanninkieliset sivut löytyvät "in English"-linkin kautta.

Kaikki kommentit ja kehitysideat (myös moitteet) ovat tervetulleita. Niitä ottavat vastaan webmasterit. Sivut löytyvät osoitteesta
<www.ee.oulu.fi>

Uusi Korkeakoulujen arviointineuvosto asetettu

Opetusministeri **Tuula Haatainen** on asettanut uuden Korkeakoulujen arviointineuvoston nelivuotiskaudeksi 1.1.2004-31.12.2007. Neuvoston puheenjohtajana jatkaa professori **Ossi V. Lindqvist** Kuopion yliopistosta ja varapuheenjohtajana rehtori **Mauri Panhelainen** Jyväskylän ammattikorkeakoulusta.

Korkeakoulujen arviointineuvosto koostuu 12 asiantuntijasta, joista neljä henkilöä edustaa yliopistoja, neljä ammattikorkeakoulua, kaksi opiskelijointia ja kaksi työelämää (julkinen sektori ja yritykset).

Korkeakoulujen arviointineuvoston kokoonpano: puheenjohtaja professori Ossi V. Lindqvist, Kuopion yliopisto, varapuheenjohtaja rehtori Mauri Panhelainen, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, jäsenet: hallintojohtaja **Sirkka Hagman**, Nokian Renkaat, koulutuspoliittinen sihteeri **Kati Isoaho**, SYL ry, kehitysjohtaja **Irene Isohanni**, Oulun seudun ammattikorkeakoulu, laatuapäällikkö **Kirsi Levä**, Turvatekniikan keskus, koulutuspoliittinen sihteeri **Hanna Myllys**, SAMOK ry, vararehtori, professori **Hannele Niemi**, Helsingin yliopisto, professori **Jarmo Partanen**, Lappeenrannan teknillinen yliopisto, dekaani, professori **Riitta Pyykkö**, Turun yliopisto, rehtori **Pertti Vuorela**, Kymenlaakson ammattikorkeakoulu ja fortbildningsdirektör **Lars Wessman**, Arcada - Nylands svenska yrkehögskola.

Korkeakoulujen arviointineuvosto on riippumaton asiantuntijaelin, jonka tehtävänä on avustaa korkeakouluja ja opetusministeriötä korkeakoulujen arvioinneissa. Se huolehtii ammattikorkeakoulujen toimilupahakemusten ja perustamishankkeiden arvioinnista, järjestää korkeakoulujen toimintaan sekä korkeakoulupolitiikkaan liittyviä arviointeja, tekee korkeakoulujen arviointia ja sen kehittämistä koskevia aloitteita, huolehtii arviointia koskevasta kansainvälisestä yhteistyöstä, edistää korkeakoulujen arviointia kos-

kevaa tutkimusta sekä arvioi korkeakoulujen järjestämiä erikoistumisopinnoja ja hyväksyy ne ylläpitämäänsä rekisteriin.

Arviointineuvosto toimii opetusministeriön yhteydessä. Neuvoston päätökset toimeenpanee päätoiminen sihteeri, jossa työskentelee tällä hetkellä 12 henkilöä.

Suomen tiede kansainvälisessä kärjessä

Suomen tieteen tilaa ja tasoa koskevan katsauksen mukaan suomalainen tutkimus- ja innovaatioympäristö on laadukas ja kilpailukykyinen. Tiede on hyvää kansainvälistä tasoa, meillä panostetaan tutkimus- ja kehittämistoimintaan ja tutkimushenkilöstömme on ammattitaitoista ja tutkijankoulutusjärjestelmämme laadukas.

Keskeiset tavoitteemme, tutkimuksen laadun ja kansainvälisen näkyvyyden sekä tieteellisen vaikuttavuuden parantaminen, ovat toteutuneet hyvin. Tutkijoiden tieteellinen julkaisutoiminta kansainvälistyi nopeasti 1990-luvulla ja 2000-luvun alkuvuosina. 1998-2002 suomalaisen julkaisut keräsivät viittauksia seitsemän prosenttia enemmän kuin julkaisut OECD-maissa keskimäärin.

EU-maista Suomi on Ruotsin ohella aktiivisin tutkimus- ja kehittämistoiminnassa. Suomessa tutkimus- ja kehittämistoiminnan parissa työskentelee yli 70 000 henkilöä, mikä on OECD-maiden suurin osuus.

Tohtorit ja ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneet ovat työllistyneet hyvin 1990-luvulla ja

2000-luvun alussa. Vuonna 2000 tohtorien työttömyysaste oli 1,5 prosenttia ja ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden 3,6 prosenttia. Uusien tutkijankoulutettujen määrä tuhatta 25-34-vuotiasta kohden on Suomessa ja Ruotsissa EU-maiden suurimpia. OECD-vertailujen mukaan korkea koulutustaso, toimiva koulutusjärjestelmä ja kansalaisten kouluttautumishalukkuus ovat Suomen vahvuuksia.

Kansainvälinen yhteistyö lisääntyi huomattavasti 1990- ja 2000-luvuilla. Esimerkiksi bio- ja lääketieteiden aloilla suomalaisten ja eurooppalaisten tutkijoiden tieteellisten yhteisjulkaisujen määrä kasvoi 50 prosentilla.

Katsaus (Timo Oksanen, Annamajja Lehvo & Anu Nuutinen (toim.): Suomen tieteen tila ja taso. Katsaus tutkimustoimintaan ja tutkimuksen vaikutuksiin 2000-luvun alussa on pdf-tiedostona Suomen Akatemian verkkosivuilla <www.aka.fi> Julkaisut. Sitä voi tilata osoitteesta viestinta@aka.fi

Tutkijanaisten määrä nousussa – uralla eteneminen hidasta

Naisten osuus yliopistojen tutkijoista on kasvanut 32 prosentista 45 prosenttiin vuosina 1990-2002. Naisten tutkijankoulutuksen kasvussa kehitys on kuitenkin ollut hidasta. Professoreista naisia on vain viidennes, mikä on toisaalta Euroopan kärkeä.

Suomessa luonnontieteiden ja tekniikan aloilla virassa olevista professoreista naisia on noin 8 prosenttia. Eniten naisia on humanististen alojen professoreissa (31 prosenttia) sekä yhteiskuntatieteiden (23 prosenttia) ja lääke- ja hoitotieteiden (21 prosenttia) aloilla.

Naisia on suhteellisesti eniten monialaisissa yliopistoissa, joissa yli puolet tutkimus- ja kehittämistoiminnassa työskentelevistä on naisia. Naisia on viidennes teknillisissä korkeakouluissa ja yliopistoissa sekä kauppatieteellisissä korkeakouluissa. Tiedot ilmenevät Suomen Akatemian erikoistutkija **Hannele Kurjen** selvityksestä Sukupuoli tutkimusjärjestelmässä.

Julkisella sektorilla naisprofessoreiden kuukausipalkka on 258-335 euroa alhaisempi kuin miesprofessoreiden. Naisten heikokseen asemaan ylimässä tutkijakunnassa ja sinne rekrytointiin vaikuttanee professorikunnan hidas vaihtuvuus, professorien kutsumenettely ja määräaikaisten professuurien yleistyminen.

ERO MIESTEN JA NAISTEN KOULUTUSALOJEN VÄLILLÄ SYVENEÄ

Suomen 25-64-vuotiaat naiset ovat suorittaneet miehiä enemmän sekä kolmannen asteen tutkintoja (36 prosenttia naiset ja 29 prosenttia miehet) että ylempään korkeaan-asteen tutkintoja (16 prosenttia naiset ja 13 prosenttia miehet).

Naisten osuus yliopistojen opiskelijoista ja tutkinnon suorittaneista on kasvanut. Naisten suosimia korkeaan-asteen tutkintojen koulutusaloja ovat

Anna-Maria Raudaskoski

Luonnontieteissä naiset suorittavat kohtalaisen aktiivisesti jatkotutkintoja, mutta alalla virassa olevista professoreista heitä on vain noin kahdeksan prosenttia.

lääke- ja hoitoalat sekä yhteiskuntatieteet.

Suomessa naisten osuus on lisääntynyt kaikilla muilla koulutusaloilla paitsi lääke- ja hammaslääketieteessä, missä naisten osuus akateemisista loppututkinnoista on ollut pitkään korkea. Naisten osuus on kasvanut myös teologiassa, kasvatusalalla, psykologiassa, maatalous-metsätieteellisessä ja eläinlääketieteellisessä. Toisaalta viidennes tekniikan alalta valmistuneista on naisia.

Tohtorintutkinnon tasolla ei ole löydettävissä yhtä paljon selvästi naisvaltaisia aloja kuin perustutkinnon suorittaneiden jakaantumisesta. Naisten osuus on yli 80 prosenttia vain terveys- ja hammaslääketieteen aloilla.

Miesvaltaisella tekniikan alalla naiset väittelevät lähes yhtä paljon kuin miehet. Myös muilla luonnontieteiden ja niitä soveltavien tieteiden alueilla naiset suorittavat kohtalaisen aktiivisesti jatkotutkintoja. Sen sijaan naisvaltaisilla koulutusaloilla naisten väittelyaktiivisuus on huomattavan alhainen tai keskimääräistä alhaisempi.

Työterveyspalvelut edelleen Medivireeltä

Yliopisto ostaa työterveyspalvelunsa seuraavat kolme vuotta edelleen Medivire työterveyspalvelut Oy:ltä. Medivireen tarjous oli järjestetyssä tarjouskilpailussa kokonaistaloudellisesti edullisin.

Arviointikriteereinä käytettiin palvelun tuottajien työterveyshuollon henkilöstöön liittyviä tekijöitä, yrityksen toimintaympäristöä ja laatujärjestelmää, työterveyshuollon toteutustapaa ja sen sisältöä sekä kustannuksia. Tarjouskilpailu kattoi yliopiston Oulu, Kajaanin ja Kemian henkilöstön.

Työterveyshuollosta lisätietoja antavat ja palautetta vastaanottavat henkilöstöpäällikkö Liisa Rossi puh. 553 4082, sähköposti liisa.rossi@oulu.fi ja suunnittelija Riitta Karjalainen puh. 553 4173, sähköposti riitta.karjalainen@oulu.fi

Selvitysmies esittää:

Kiintiöt uusille ylioppilaille

Uusien ylioppilaiden asemaa tulee parantaa yliopistojen valinnoissa, mutta tämän tulee tapahtua asteittain. Ensi vuonna yhdenmukaistettaisiin pisteytyksiä ja kehitettäisiin valintakokeita. Uusien opiskelijoiden kiintiöt (55 prosenttia hyväksytyistä) ja niiden täyttymiseen tähtäävät lisäpisteet otettaisiin käyttöön vuonna 2005. Näitä sovellettaisiin kahden ensimmäisen vuoden ajan myös edellisen vuoden ylioppilaisiin. Sen jälkeen kiintiöt ja lisäpisteet koskisivat vain saman vuoden ylioppilaita.

Näin esittää yliopiston opiskelijavalintojen kehittämistä selvitelty professori (emer.) **Kari Sajavaara**. Esitys on parhaillaan yliopistojen arvioitavana.

Samanaikaisesti on kevennettävä valintakokeita ja valintoja muutenkin yksinkertaistettava. Valintakokeet tulisi muuttaa aineistokokeiksi vuoteen 2006 mennessä, ellei kirjallisuuden käyttö ole erikseen perusteltavissa kokeiden materiaalina. Yliopistossa tulisi lisäksi aloittaa akateemisia perustaitoja mittaavan kokeen suunnittelu. Ylioppilastutkintoa tulisi käyttää valinnan perusteena siten, että sen pisteytys olisi

periaatteiltaan yhtenäistä koko yliopistossa, vaikka opiskelualan kannalta tärkeät arvosanat tuottaisivatkin puolet näistä pisteistä.

Valintayhteistyötä tulisi raportin mukaan lisätä sekä yliopiston sisällä että valtakunnallisesti. Yliopistossa tämä liittyisi erityisesti menossa olevaan tutkintojen kehittämiseen ns. Bologna-prosessissa ja sen mukanaan tuomiin uusiin opetussuunnitelmiin. Opiskelijat voitaisiin tällöin valita myös yksittäistä oppiainetta laajempiin ohjelmiin, joissa oman pääaineen valinta voisi selkiytyä vasta vähän myöhemmin. Matemaattis-luonnontieteellisellä ja kasvatustieteiden alalla tulisi pyrkiä valtakunnallisiin yhteisjärjestelyihin. Opetusministeriölle esitetään toimia keskitetyn sähköisen yhteishakujärjestelmän kehittämiseksi.

Yliopistossa jo opiskelevia tai tutkinnon suorittaneita ei pitäisi lainkaan ottaa mukaan uusien opiskelijoiden valintaan, vaan he voisivat siirtyä toiselle alalle, jos täyttävät perusedellytykset.

Lisätavoitteina ovat myös valintaperusteiden läpinäkyvyys ja valintatiedotuksen kehittäminen hakijoiden tarpeita paremmin palvelevaksi.

Tuhkakilpailu poiki ideoita

Turpeesta tuhaksi ja tuhka hyötykäyttöön -kilpailu on ratkennut. Kilpailuun osallistui määräaikaan mennessä 36 kilpailijaa ja erilaisia hyötykäyttöehdotuksia saatiin noin 30. Valtakunnallisen kilpailun yhtenä järjestäjänä oli Oulun yliopiston teollisuuden ympäristötekniikan osasto.

Kilpailun tavoitteena oli edistää ja tehostaa polttopölyisen lentotuhkan hyötykäyttöä Oulun talousalueella. Oulun talousalueen suurimpien lämpövoimakattiloiden tuottama kokonaistuhkamäärä on noin 100 000 tonnia vuodessa.

Tulokset: 1. palkinto (1500 euroa) idealle, jossa tuhkaa ehdotettiin käytettäväksi kertaalleen palaneena materiaalina paloturvallisten rakenteiden materiaaliaksi rakennuksiin ym. kohteisiin, joissa paloturvallisuus olisi pääasia. Ideaa eri muodoissaan esittivät **Otso Kassin** Oulusta, **Ilkka Malinen** Oulusta sekä **Miikka Hakari** Espoosta. Jokainen palkittiin 500 eurolla.

2. palkinto (400 euroa) idealle, jossa tuhkaa esitettiin käytettäväksi teiden rakennusmateriaalina pohjoisiin oloihin sopivan tienpäällysteen eräänä rakenneosana. Idean esitti **Klaus Niemelä** Espoosta.

3. palkinto (200 euroa) idealle, jossa tuhkaa esitettiin käytettäväksi yhdessä jätteenkäsittelyn kanssa katteen muodostamiseksi esimerkiksi herneviljelmän päälle. Idean esitti **Margetta Huldén** Blentarpista Ruotsista.

Kilpailun tuomaristoon kuuluivat Vapo Oy:n, Stora Enso Oyj:n, Kemira

Yliopistojärjestöt:

100 miljoonan euron lisäys määrärahoihin

Yliopistojen henkilöstöjärjestöjen, SYL:n ja Suomen yliopistojen rehtorien neuvoston mielestä yliopistomäärärahoja tulee korottaa vuosina 2005-2007 vähintään 100 miljoonaa euroa. Järjestöt katsovat, että opetusministeriön laatimaan korkeakoulujen kehittämislakiluonnokseen sisältyvä 60 miljoonan euron lisäys ei riitä vastaamaan yliopistojen kasvavia tehtäviä.

Kymmenen viime vuoden aikana opettaja-opiskelijasuhte on heikentynyt 14 opiskelijasta 21 opiskelijaan opettajaa kohti. Muun muassa vaatimukset opintoaikojen lyhentämisestä sekä siirtyminen kaksiportaiseen tutkintorakenteeseen edellyttävät voimavarojen lisäämistä.

Valtion tiede- ja teknologianeuvosto esitti viime vuoden lopulla, että yliopistojen resursseja tulisi lisätä kaudella 2003-2007 yhteensä 150 miljoonaa euroa. Opetusministeriön tekemä luonnos kehittämislain 3 §:n muuttamisesta jää jälkeksi tästä tiede- ja teknologianeuvoston esityksestä. Vaikka yliopistojen resurssit kasvoivat tänä vuonna 30 miljoonaa euroa ja ensi vuodeksi on luvassa lisäystä 20 miljoonaa euroa, jää vajaukseksi suhteessa tiede- ja teknologianeuvoston esitykseen vielä 40 miljoonaa euroa.

Järjestöjen mielestä 100 miljoonan euron lisäyksen tulee jakautua siten, että rahoitusta lisätään vuosina 2005-2006 40 miljoonalla eurolla vuodessa ja vuonna 2007 20 miljoonalla eurolla.

Chemicals Oy:n, YTI tutkimuskeskuksen (Mikkeli), Oulun Energia Oy:n ja Oulun yliopiston edustajat. Tuomaristo painotti sitä, että palkitut ideat olisivat mahdollisimman realistisia, käyttökelpoisia, tuhkaa paljon kuluttavia ja mahdollisesti jatkotutkimuksiin johtavia.

LIIKUNTATIEDOTUKSET

SULKAPALLOKURSSI

Sulkapallon peruskurssi yliopistolaisille Linnanmaan liikuntahallilla pe 28.11. klo 15-17 jatkuen su 30.11. klo 13.00-16.00. Mahdollisia vapaita paikkoja voit kysellä liikuntasuunnittelijalta: markku.saarela@oulu.fi tai puh. 553 4029 (enint. 12 osall.).

Kurssimaksu 10 euroa maksetaan paikalla pe 28.11. Sporttikorttia ei tarvita. Mailan saat tarvittaessa lainaksi.

HENKILÖKUNNAN KUNTOKORTTIEN PALAUTUS JA ARVONTA

Yliopiston henkilökunnan tämän vuoden kuntokortit tulee palauttaa (mahdollisimman täyteen merkittyinä) **5.12. mennessä** esim. sisäisessä postissa liikuntasuunnittelija Markku Saarelalle (8 LIIK). Muista kirjoittaa kuntokorttiin nimesi, työpaikkasi, puhelinnumerosi ja sähköpostiosoitteesi.

Palkintoina kaikkien kuntokorttinsa palauttaneiden kesken arvotaan mm. lahjakortteja urheiluliikkeisiin (150 euroa, useita 80 euroa) ja lisäksi muita palkintoja.

Arvonta suoritetaan 9.12. ja voittajille ilmoitetaan palkinnoista samalla viikolla. Nimet julkaistaan lisäksi Tietopistossa nro 20 (18.12.).

TERVAHIIHTOON 2004 EI YLIOPISTON TUKEA

Yliopisto ei tue rahallisesti v. 2004 Tervahiihtotapahtumaan osallistumista (13.-)14.3.2004. Yliopisto on tukenut vuosittain henkilökunnan (ja opiskelijoiden) osallistumista ko. hiihtoon maksamalla osallistumismaksun tai suurimman osan siitä. Yliopiston rahallinen tuki henkilökuntaliikuntaan on vuosittain noussut enemmän kuin yliopistoliiikuntaan myönnetty määrärahat, ja ensi vuonna säästö kohdistuu mm. Tervahiihtoon.

Tervahiihtoon 2004 osallistumismaksu on porrastettu siten, että marraskuun loppuun saakka hinta on 35 euroa ja sen jälkeen maksu lähtee nousuun. Katso asiasta tarkemmin: <www.oulunhiihtoseura.fi>.

• • •

VAL ry:n syyskokous

Oulun yliopiston ammattiosasto VAL ry:n sääntömääräinen syyskokous pidetään torstaina **20.11.2003 klo 18.30** Radisson SAS hotellissa, Hallituskatu 1.

Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat, puheenjohtajan valinta, luottamusmiesten vaali kaudeksi 2004-2005 sekä mahdolliset muut asiat.

Tervetuloa!

Oulun yliopisto messuillee

Lapin yliopiston Abipäivä 10.12.

Paikka ja järj. Lapin yliopisto
Yhdyshenkilö Raija Vesikko
puh. 553 4026
raija.vesikko@oulu.fi

Koulutusmessut 2004 Rovaniemi
14.-15.1.2004

Paikka: Lappia-talo, Rovaniemi
järj. Pohjois-Suomen Messut ry
Yhdyshenkilö: Ilkka Heikura

SeNuKo

Seinäjoen Nuorisosaasteen koulutusmessut
22.-23.1.2004

Paikka: Seinäjoen Urheilutalo
järj. Seinäjoen Nuorisosaasteen koulutus
Yhdyshenkilö: Raija Vesikko

KIRJASTO TIEDOTTAA

Näyttelyitä kirjastossa

Kirjanäyttely ”101 uutta saksankielistä kirjaa” Snellmanian kirjastossa (1.krs) 14.11.-19.12.2003. Näyttely on Goethe-Instituutin kokoama ja se esittelee uutta saksankielistä kaunokirjallisuutta vuosilta 2000-2002. Samat kirjat ovat esillä eri maissa järjestettävissä kirjanäyttelyissä.

Lisätietoja, mm. kirjailijaesittelyt <www.goethe.de/ne/hel/100-2/fiindex.htm>

Tieteellisen kirjallisuuden näyttely ”Naisiin kohdistuva väkivalta” Snellmanian kirjastossa 25.11.-10.12.2003. Näytelmä on osa vuosittaista 16 päivää sukupuolistunutta väkivaltaa vastaan -toimintajaksoa.

Tietopisto 19/03
ilmestyy 4.12.

Viestintäpalvelut on suljettuna 20.-21.11.
koulutuspäivien vuoksi.

HENKILÖUUTISIA

Morin-Papuselle Lääketieteen Säätiön apuraha

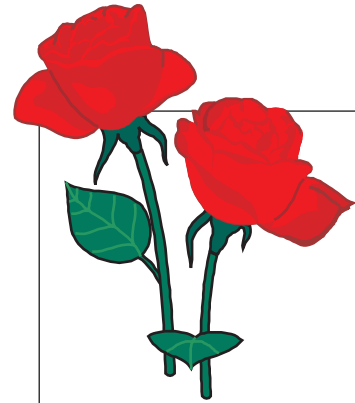
Suomen Lääketieteen Säätiön kolmivuotisen hankeapurahan, 90 000 euroa, on saanut lääketieteen tohtori **Laure Morin-Papunen** Oulun yliopistosta. Morin-Papusen tutkimus käsittelee monirakkulaisen munasarja-oireyhtymän taustatekijöitä. Hän toimii erikoislääkärinä Oulun yliopistollisen sairaalan synnytys- ja naistentautien klinikassa.

Suomalainen Lääkärisseura Duodecim ja Suomen Lääketieteen Säätiö jakoivat seuran vuosipäivänä 14.11.2003 apurahoja ja palkintoja yhteensä 2,2 miljoonaa euroa. Duoce-min tutkimus- ja kannustusapurahat, 3600 euroa, saivat oululaiset lääketieteen kandidaatit **Jokke Hannuksela**, **Peeter Karihtala** ja **Ritva Ylikärppä**.

Suomen Lääketieteellisen Säätiön kannustus- ja tutkimusapurahat saivat lääketieteen lisensiaatti **Mira Rahikkala** (14 160 euroa) ja lääketieteen lisensiaatti **Aila Kristo** (7080 euroa). Lisäksi 3600 euroa saivat seuraavat tutkijat: LT **Sampsa Pikkarainen**, LL **Pekka Hyvönen**, LL **Sari Koivurova**, LL **Liisa Kukkola**, LK **Tommi Kuorilehto**, LL **Jukka Moilanen**, LL **Raija Niemelä**, LK **Marko Nikki**, LK **Noora Noponen-Hietala**, LK **Jani Oiva**, LK **Terhi Piltonen**, LK **Seppo Pöykkö**, LL **Samuli Rounioja**, LL **Maria Rämet**, LK **Kalle Savolainen**, LK **Jenni-Riikka Tahkola**, LK **Svea Törn**, LK **Timo Kaakinen**, LL **Markku Timonen**, LL **Marianne Hinkula**.

Laure Morin-Papunen

Sydämellinen kiitos muistamisesta.

Eila Jeronen

Kansainvälisyyspalkinto arkkitehtuurin osastolle

Kansainvälisyysseminaarissa 24.10. palkittiin kansainvälinen yksikkö, joka oli tänä vuonna arkkitehtuurin osasto. Palkintoa ei siis saanut vain **Leena Kuorelahti**, kuten Tietopisto 17:ssä mainittiin. Kuorelahti oli arkkitehtuurin osaston puolesta vastaanottamassa palkintoa.

Kansainvälisen opettajan palkinnon sai **Tuomas Magga**. (LP)

TIETOPISTON SYSSAIKATAULU 2003

nro	ilmestymispäivä	aineistopäivä	nro	ilmestymispäivä	aineistopäivä
12	28.8.	21.8.	17	6.11.	30.10.
13	11.9.	4.9.	18	20.11.	13.11.
14	25.9.	18.9.	19	4.12.	27.11.
15	9.10.	2.10.	20	18.12.	11.12.
16	23.10.	16.10.			

tietopisto

Fulbright-asiantuntijoita Suomeen

Suomalaisilla yliopistoilla ja korkeakouluilla on mahdollisuus kutsua amerikkalainen Fulbright-luennoitsija lyhytaikaiselle vierailulle Suomeen joko Inter-Country Travel Grant -ohjelman tai Fulbright Senior Specialists -ohjelman kautta.

INTER-COUNTRY TRAVEL GRANT

Inter-Country Travel Grant -ohjelman kautta yliopisto tai korkeakoulu voi hakea matka-apurahaa amerikkalaisen Fulbright-luennoitsijan lyhytaikaista Suomen vierailua varten lukuvuoden 2003-2004 aikana. Vierailukutsun voi esittää CIES:n luettelossa olevalle, johonkin muuhun maahan kuin Suomeen sijoitetulle amerikkalaiselle Fulbright-luennoitsijalle. CIES:n luettelossa on julkaistu tiedot kaikista Fulbright-tutkijaohjelman osallistuvista luennoitsijoista. Vuoden 2003-2004 luettelo löytyy CIES:n kotisivulta <www.cies.org/usdir03/discipline.htm>

Matka-apurahaa ei myönnetä lääketieteiden aloille.

MATKA-APURAHAN HAKUMENETTELY:

1. Korkeakoulut anovat matka-apurahaa jollekin CIES:n luettelon Fulbrightereista.

2. Matka-apurahaa haetaan vapaamuotoisella englanninkielisellä hakemuksella, jossa tulee olla seuraavat tiedot: matka-apurahaa hakevan yliopiston/korkeakoulun nimi, tiedekunta ja laitos, laitoksen yhteyshenkilön yhteystiedot, anottava matka-apuraha (matkalippujen kustannusarvio), amerikkalaisen luennoitsijan nimi ja tieteenala sekä kotiyliopisto Yhdysvalloissa, luennoitsijan isäntämaa ja -yliopisto, Suomen vierailun pituus ja mahdollinen ajankohta (vaihtoehtoja voi antaa, vierailun kesto on yleensä noin viikko), vierailun aihe ja ehdotettu ohjelma Suomessa.

3. Hakemus lähetetään Fulbright Centeriin. Hakemuksen mukaan tulee liittää kutsuttavalle luennoitsijalle osoitettu kutsukirje. Kutsun tulee sisältää tietoa kutsuvasta tahosta ja ehdotus vierailun aiheesta, ajankohdasta ja ohjelmasta.

4. Fulbright Center tekee päätöksen matka-apurahasta. Matka-apuraha-ohjelmaan on jatkuva hakuaika, mutta

hyvässä ajoin syyslukukauden aikana saapuneet hakemukset ovat etusijalla apurahoja myönnettäessä.

5. Luennoitsijan kutsukirje toimitetaan eteenpäin stipendiaatin isäntämaan Fulbright-komissioon, joka puolestaan toimittaa sen eteenpäin luennoitsijalle. Fulbright-matka-apuraha kattaa edestakaisen lentomatkan Suomeen korkeakoulupaikkakunnalle edullisinta lentohintaa käyttäen. Kutsujakorkeakoulu vastaa vierailijan muista kustannuksista, kuten paikallisista matkakuluista sekä asumis-, ruokailu- ym. kuluista Suomessa.

Lisätietoja matka-apurahoista antaa Terhi Topi, puh. (09) 5494 7408, terhi.topi@fulbright.fi.

FULBRIGHT SENIOR SPECIALIST PROGRAM

Fulbright Senior Specialist Program tarjoaa suomalaisille korkeakouluille mahdollisuuden hakea amerikkalaista asiantuntijaa 2-6 viikon vierailulle Suomeen. Korkeakoulut voivat ohjelman kautta etsiä joko tietyn asiantunteumuksen omaavaa henkilöä tai esittää valittavaksi tiettyä henkilöä, joka on hyväksytty ohjelman asiantuntijarekisteriin (CIES:n ylläpitämä Senior Specialists Roster). Ohjelman kautta myönnetään apurahoja hyvin monentyyppiin suomalaisten korkeakoulujen kanssa toteutettaviin yhteistyöprojekteihin. Ohjelman kautta ei tueta puhtaata tutkimushankkeita. Ohjelmaan on jatkuva hakuaika. Suomalaiset korkeakoulut hakevat mukaan ohjelmaan Fulbright Centerin kautta. Hakemus tulisi jättää viimeistään 3-4 kuukautta ennen toivottua vierailuajankohtaa. Tarkemmat tiedot ohjelmasta sekä hakulomakkeet ohjeineen on saatavilla Fulbright Centerin kotisivuilta www.fulbright.fi

Amerikkalaiset asiantuntijat, jotka haluavat hakeutua ohjelman asiantuntijarekisteriin, saavat lisätietoa ja hakuohjeet CIES:n kotisivuilta <www.cies.org/specialists/>

Lisätietoja Senior Specialists -ohjelmasta antaa Tuula Laurila, puhelin (09) 5494 7402, tuula.laurila@fulbright.fi, Ms. Tuula Laurila, Program Manager, Fulbright Center, Kaisaniemenkatu 3 B, 5th floor, 00100 Helsinki, Finland, tel: +358-9-54947402, fax: +358-9-54947474, <www.fulbright.fi>

Vaihto-opiskelu north2north-ohjelmassa

Oulun yliopisto on mukana Arktisen yliopiston pohjoisen alueen opiskelijavaihtoa tukevassa north2north-ohjelmassa. Kansainvälisten asiain yksikkö julistaa avoimeksi haun north2north-ohjelman opiskelupaikkoihin seuraavissa oppilaitoksissa lukuvuonna 2004-2005:

Norja: Bodø Regional University, Bodø <www.hibo.no/>

Saami University College, Kautokeino <www.samiskhs.no/>

University of Tromsø, Tromsø <www.uit.no/>

Yhdysvallat: University of Alaska Fairbanks, Fairbanks, Alaska www.uaf.edu/
Venäjä: Sakha State University of Russia, Yakutsk, Sakha Republic <www.sitc.ru/>

Murmansk Humanities Institute, Muurmansk <www.mginet.ru/>

Ruotsi: Luleå University of Technology, Luleå www.luth.se/

Umeå University, Umeå www.umu.se/
Islanti: University of Akureyri, Akureyri <www.unak.is/>

Kanada: Arktisen yliopiston kanadalaiset jäsenyliopistot ovat mahdollisesti tulossa mukaan north2north - opiskelijavaihtoon 2004-2005. Tieto varmistuu joulukuussa.

Ohjelma on tarkoitettu perustutkintoa suorittaville opiskelijoille, joiden opinnot liittyvät pohjoisuuteen. Opiskeluaika on 3-12 kk (yksi luku-kausai tai koko lukuvuosi). Opiskelijat saavat matka-apurahan (Ruotsiin, Norjaan ja Venäjän lähialueille 500 EUR, muualle 1000 EUR) sekä vaihto-opiskeluapurahan (vaihtoaika 3-4 kk 1000 EUR, 5-12 kk 1500 EUR).

Ohjelmaan haetaan north2north-ohjelman kotisivulla <www.uarctic.org/north2north/> olevalla kaavakkeella. Sen saa myös kv-neuvontapisteestä Opintokadulta (KE1151). Hakukaavake tulee palauttaa vaadittuine liitteineen **15.1.2004 mennessä** Riitta Katajalle kansainvälisten asiain yksikköön/päärakennus, 4 krs.

Lisätietoja ohjelmasta:

<<http://www.uarctic.org/north2north/>>

- north2north-ohjelman koordinaattori Riitta Kataja (riitta.kataja@oulu.fi, puh. 553 4050)

-koordinaattori Karoliina Kekki (karoliina.kekki@oulu.fi, puh. 553 4027)

Millennium Technology Prize

Finnish science foundations have established a large award to acknowledge outstanding technological innovations that promote the quality of life and economic development.

University of Oulu is among the scientific organisations able to nominate individuals or research teams for this one million euro Millennium Technology Prize, granted every second year.

Nominations for the first Prize are open until **31.12.2003**. Nominations were internationally opened in the 15th CAETS Convocation in May 2003.

The Prize will be given on the basis of a ground-breaking innovation during the preceding ten years, based on scientific research, in any of following disciplines:

- Energy & the Environment
- Communications and Information
- New Materials & Processes
- Health Care and Life Sciences

The Prize is awarded during a conference entitled Future Society - Future Technology, held on June 13-16, 2004 in Finland.

We have enclosed a more informative call for nominations and would naturally be delighted to respond to further enquiries on any aspects of the Millennium Technology Prize or Conference. We look forward to receiving your nominations.

Further information:

DI Ossi Kokkonen, cell phone:
+358 506 4416

MSc Tytti Nahi, cell phone: +358
4157 76845, email:
tytti.nahi@technologyawards.org

€ APURAHOJA

IIASA:n apurahat

Suomen IIASA-työryhmä myöntää apurahoja IIASAn nuorten tutkijoiden kesäohjelmaan hyväksytyille tutkijoille. IIASA (International Institute for Applied Systems Analysis) on kansainvälinen, monitieteinen tutkimuslaitos, joka sijaitsee Itävallassa Wienin lähellä. IIASAssa tehtävä tutkimus kohdistuu ajankohtaisiin kansainvälisiin aiheisiin kuten ympäristön, talouden ja teknologian sekä väestökehityksen kysymyksiin.

Kesäisin IIASAssa toimii nuorten tutkijoiden kesäohjelma (Young Scientists Summer Program, YSSP), jonka osallistujat työskentelevät kolmen kuukauden ajan (kesäkuu-elokuu) IIASAn projekteissa tai keskittyvät omaan tutkimustyöhönsä kokeneiden tutkijoiden ohjauksessa.

Ohjelma on alkanut vuonna 1977 ja siihen on osallistunut yli 1000 nuorta tutkijaa 45 eri maasta. Suomalaisia osallistujia on ollut lähes 90, joista suurin osa on valmistellut väitöskirjaansa.

Suomen IIASA-jäsenorganisaationa on Suomen IIASA-työryhmä. Suomen Akatemia rahoittaa IIASA-yhteistyötä sekä hoitaa yhteistyön sihteeritehtävät.

Kesäohjelman hakuaika **päättyy 15.1.2004**. Ohjelmaan hyväksytyt ilmoitetaan myöhemmin keväällä, jonka jälkeen he voivat hakea Suomen IIASA-työryhmältä apurahaa, joka kattaa matka- ja elinkustannukset kesän ajalta. Lisätietoja IIASasta ja nuorten tutkijoiden kesäohjelmasta saa IIASAn verkkosivuilta <www.iiasa.ac.at/Admin/YSP/index.html>, josta löytyy myös hakulomake.

Lisätietoja antaa myös Suomen IIASA-työryhmän sihteeri Leena Riska Campbell (Suomen Akatemia), puh. 7748 8232, leena.riska-campbell@aka.fi

• • •

Yksityisyrittäjain Säätiön apurahat

Yksityisyrittäjain Säätiö julistaa haettavaksi apurahoja yrittäjyyttä tai yrittäjyyskasvatusta käsittelevään lisensi-

aatti- ja väitöskirjatyöhön, niiden jälkeiseen tieteelliseen työhön tai muuhun tieteelliseen työhön. Erityisesti huomioidaan aiheet, jotka liittyvät Yritys Hyvä -kirjoituskilpailuun.

Ohjeet apurahan hakemisesta ja hakulomake löytyvät Kerhokeskus -koulutyön tuki ry:n kotisivuilta <www.koulunkerhokeskus.fi/yritys_hyva>. Pääkaupunkiseudulle lomakkeita ei postiteta, vaan ne on noudettava Kerhokeskuksen toimistosta os. Mariankatu 15 A 11, 00170 Helsinki, puh. (09) 6962 440.

Vuoden 2004 hakukierrokselle hakuaika päättyy 31.12.2003. Hakemukset on toimitettava postitse osoitteeseen Kerhokeskus - koulutyön tuki ry, Yritys Hyvä -työvaliokunta, Mariankatu 15 A 11, 00170 Helsinki **viimeistään 31.12.2003**. Faksilla tai sähköpostilla lähetettyjä tai myöhästyneitä hakemuksia ei käsitellä.

Apurahoja koskeviin tiedusteluihin vastaa toiminnanjohtaja Minna Riikka Järvinen, puh. (09) 6962 4411.

• • •

Ulla Tuomisen säätiön apurahat

Ulla Tuomisen säätiö julistaa haettavaksi vuoden 2004 apurahat sähkötekniikan ja sitä lähellä olevien alojen kuten elektroniikka-, ohjelmisto- ja tietoliikennetekniikan tutkimuksen ja koulutuksen edistämiseen.

Hakemuslomakkeita saa osoitteesta <www.tp.spt.fi/ullatuomisensaatio>.

Lisätietoja antaa dosentti Matti Lähdeniemi, puh. (02) 620 3210, matti.lahdeniemi@samk.fi,

professori Markku Kivikoski, puh. (03) 3115 2944, markku.kivikoski@tut.fi

Hakemukset lähetetään Ulla Tuomisen säätiön asiamiehelle osoitteella VT Ola Saarinen, Pricewaterhouse Coopers Oy, PL 1015, 00101 Helsinki.

Hakemusten tulee olla perillä **16.12.2003 mennessä**. Apurahojen myöntämisestä tiedotetaan saajille maaliskuussa 2004.

YLIOPISTOSSA TAPAHTUU

PROFESSORIEN VIRKAANASTUJAISTILAISUUS

torstaina 27.11. klo 12.15

Linnanmaa, Saalastinsali

Ohjelma

Musiikkiesitys

L. Hart & R. Rodgers: My Romance

L. Hart & R. Rodgers: My Funny Valentine

Mari Suominen, laulu

Terho Keskitapio, kitara

Professori **Jukka Riekki**

Käyttäjän tilanteeseen sopeutuvat ohjelmistot

Professori **Juha Pekka Lunkka**

Fysikaalinen maaperägeologia ja sen sovellutukset ympäristötutkimuksessa

Musiikkiesitys

C. Lauper & R. Hyman: Time After Time

Rehtori **Lauri Lajusen** tervehdys

Kahvitilaisuus

Tervetuloa!

• • •

YMPÄRISTÖINFORMATIIKAN ILTAPÄIVÄSEMINAARI

27.11.2003 klo 12.15-16.00

Linnanmaa, sali KEI 139

Ympäristöinformatiikkaan liittyvää käsitteellistä, aineistollista, menetelmällistä ja henkilöstöosaamiseen liittyvää tietämystä esittelevä maksuton seminaari, johon kaikki asiasta kiinnostuneet ovat tervetulleita.

Ohjelma Tietopistossa 17.

• • •

INFOTECH OULU GRADUATE SCHOOL

Artificial Materials: Components and Devices

10.-19.12.2003 (16 h)

Post-graduate course organized by Microelectronics laboratory and EMPART Research Group.

Lecturer: Professor **K.V. Rao**, KTH Stockholm

Topics:

- Why artificial materials?
- Chemical and solid state techniques to produce thin films
- Rapid solidification technology, amorphous materials
- Development of new metastable systems
- Self assembled systems, patterned structures
- Porous silicon, photonic crystals
- Magnetic and non-magnetic functional properties of patterned structures including GMR, CMR
- Design of novel sensors for power electronics
- Design of novel patterned materials for memory devices, high density information storage and bioelectronics applications.

Further information and registration: Johanna

Honkamo, jhonkamo@ee.oulu.fi or

<http://www.infotech.oulu.fi/GraduateSchool/ICourses/rao.html>

Welcome!

POHJOISUUS TUTKIMUSKOHTENA

Lähestymistapoja monitieteiseen tutkimukseen

1.-2.12.2003

Linnanmaa, sali HU207

Suomen kielen jaoksen ja Giellagas-instituutin sekä Pohjoisen hyvinvoinnin, terveyden ja sopeutumisen tutkijakoulun järjestämä seminaari, jossa monitieteisyyttä tarkastellaan tieteen tekemisen lähtökohtana erityisesti pohjoisuuden näkökulmasta. Seminaari koostuu esitelmistä, jatko-opiskelijoiden ohjauksesta ja harjoitustöistä. Yleisöllä on vapaa pääsy kaikkiin ohjelmaan sisältyviin esitelmätilaisuuksiin. **Tervetuloa!**

Esitelmät 1.12.

10.00 Stress under "modernization" in the indigenous people of Russian North: The case of Western Siberia

Professori Andrew Kozlov

12.15 From anthropological field studies to participatory action research: experiences in the circumpolar north since 1960's

Professori Ludger Müller-Wille

14.15 Puheenvuorot

Professori Juhani Hassi, dosentti Mikko Mönkkönen,

professori Jarkko Saarinen ja tutkija Aslak Aikio

Esitelmät 2.12.

9.15 Monitieteisen tutkimuksen yleislinjoja

Professori Kari Immonen

10.15 Lingvistiikan ja yhteiskuntatieteiden suhteet

Dosentti Birger Winsa

12.15 Puheenvuorot

FT Veli-Pekka Lehtola, FT Tuula Tuisku ja tutkija Minna Rasmus

14.00 Tutkijakoulun jatko-opiskelijoiden seminaari

Professori Soile Veijola

YLIOPISTOSSA TAPAHTUU

TUNNETKO OULUN LYSEON?

Mitä tarkoitetaan Lyseo-ilmiöllä?

Oulun yliopiston henkilökunnan kulttuuriklubi järjestää tilaisuuden tutustua **OULUN LYSEON** ja **LYSEO-ILMIÖN**.

Oulun Lyseon ELÄVÄ HISTORIA on niin erikoista ja ainutlaatuista ja niin käsin kosketeltavaa, että se on pakko kokea ihan paikan päällä. Lyseo-ilmiö on oululainen ilmiö, joka kuuluu Ouluun ja se on vaikuttanut myös koko maan kulttuurielämään ja historiaan.

Kaikille, niin henkilökunnalle, opiskelijoille kuin muillekin kiinnostuneille avoin tilaisuus järjestetään **torstaina 4.12. kello 18.00** Oulun Lyseon juhlasalissa. Lyseosta ja sen historiasta kertoo tohtori **Juhani Lassila** (ensi kevään riemuylioppilas). Nykypäivän Lyseosta ja sen tulevaisuudesta kertoo rehtori **Pekka Sallinen**.

Tilaisuus on avoin kaikille ja osanotto täysin maksutonta. Yliopistolaiset voivat ottaa mukaansa myös ystävänsä, tuttavansa, naapurinsa ja muut kiinnostuneet. Varsinkin entiset varttuneemmat lyseolaiset ovat jo ilmaiseet kiinnostuksensa asiaan, joten kutsukaa ihmeessä heidät mukaanne.

Tilaisuuteen on hyvä ilmoittautua etukäteen Ann.London@oulu.fi jotta voisimme arvioida ennakkoon osanottajien määrän.

Tervetuloa!
Kulttuuriklubi
Ann London

SUORITETTUJA TUTKINTOJA

KASVATUSTIETEIDEN TIEDEKUNTA

Kasvatustieteen kandidaatin tutkinto

Hanna Maria Asikainen Oulusta, Hanna-Leena Tuulikki Joensuu Oulusta, Anna-Kaarina Perälä Seinäjoelta;

Kasvatustieteen maisterin tutkinto

Jyrki Lauri Alamäki Oulusta, Kirsi-Marja Arvola Heinolasta, Janne Mikko Tapio Hanhijärvi Lahdesta, Petri Kristian Kainulainen Kajaanista, Anna-Maija Karppinen Kajaanista, Katja Annika Karvonen Haapavedeltä, Sirpa Kaarina Kempainen Oulusta, Kaisa-Sisko Kivioja Oulusta, Miia Kristiina Kosunen Oulusta, Nina Tuulia Koukkari Iisalimesta, Taina Eila Marjatta Morottaja Oulusta, Kati Hannele Mäntylä Oulusta, Niina Marika Helena Stedt Varpaisjärveltä, Kati Pauliina Toivonen Oulusta, Jorma Edvin Wallenius Oulusta, Heli Katriina Villanen Oulusta, Janne Mikael Äijänen Karstulasta;

Kasvatustieteen lisensiaatin tutkinto

Leena Kaarina Pirilä Espoosta;

Kasvatustieteen tohtorin tutkinto

Ari Alpo Sutinen Oulusta;

Filosofian tohtorin tutkinto

Oili Mirjam Sinikka Kaartinen Oulusta;

LUONNONTIETEELLINEN TIEDEKUNTA

Luonnontieteiden kandidaatin tutkinto

Markku Ilmari Madetoja Oulusta;

Filosofian maisterin tutkinto

Henri Kristian Ervasti Oulusta, Jari Alpo Heikkinen Oulusta, Marja Helinä Isomursu Oulusta, Niina Marika Jaako Oulusta, Juho Petteri Juntila Tornioista, Johanna Maria Leppälä Oulusta, Merja Susanna Oravainen Oulusta, Sampo Mikael Pyysalo Turusta, Katrin Helena Rapakko Oulusta, Veli-Pekka Ronkainen Oulusta, Pia Virva Tuulikki Soronen Oulusta, Pasi Mikael Talvitie Alahärmästä, Eino Urho Ilmari Vatanen Haapajärveltä, Katja Marja Elina Virkkula Sallasta;

Filosofian tohtorin tutkinto

Laura Hannele Nuutinen Haukiputaalta;

LÄÄKETIETEELLINEN TIEDEKUNTA

Terveystieteiden maisterin tutkinto

Eija Helena Anneli Alatalo Kälvialtä, Elina Katariina Järvenpää Seinäjoelta, Arja Anneli Rantapelkonen Limingasta;

Lääketieteen lisensiaatin tutkinto

Sari Katariina Kiili Oulusta, Anniina Marja Hannele Koski Kuopiosta, Johanna Elina Leinonen Oulunsalosta, Emma Martta Kaarina Pikkarainen Nivalasta;

Hammaslääketieteen lisensiaatin tutkinto

Heli Eveliina Huovinen Oulusta;

Erikoislääkärin tutkinto

Kirsti Eija Hannila Oulusta, Arja Helena Harila-Saari Oulusta, Pirkko Sinikka Hautala Pyhäjoelta, Päivi Köngäs-Saviaro Kemistä, Juha Yrjö Laurila Oulusta, Tommi Matias Mäntyvaara Oulusta, Outi-Maria Kaarina Peltoniemi Kemistä, Ari-Pekka Puhto Nivalasta, Jaana Johanna Ronkainen Oulusta, Heikki Timo Takala Kempeleestä, Ari Tapani Vaara Oulusta;

Erikoishammaslääkärin tutkinto

Päivi Birgitta Harju Oulusta;

Lääketieteen tohtorin tutkinto

Hanna Tuulikki Ansakorpi Oulusta, Jussi Pekka Koivunen Oulusta, Outi Marjatta Kuittinen Oulusta, Tarja Anitta Linjakumpu Oulusta, Juha Matti Pokela Oulusta;

Filosofian tohtorin tutkinto

Reija Elina Hieta Oulusta, Annamari Pirneskoski Oulusta, Kati Kristiina Rautavuoma Oulusta;

TALOUSTIETEIDEN TIEDEKUNTA

Kauppatieteiden maisterin tutkinto

Mikko Henrik Aamuvuori Oulusta, Jarno Tapani Ikonen Oulusta, Mikko Erik Juopperi Oulusta, Pirjo Liisa Kempainen Oulusta, Marko Juhani Lehto Kuusamosta, Laura Talvikki Mauno Helsingistä, Kaarlo Tuomas Nousiainen Oulunsalosta, Matias Hannu Tapani Parviainen Rovaniemeltä, Johanna Kristiina Rautakoski Rovaniemeltä, Petri Olavi Saravesi Oulunsalosta, Erja Anneli Soukka Oulusta, Annika Marjut Tuomikumpu Vantaalta, Heikki Tuomo Sakari Tuomivaara Rovaniemeltä, Kaisa-Maria Hannele Öman Oulusta.

22.11.2003 Bolognesea Oulussa - kaksiportaiseen tutkintorakenteeseen siirtyminen informaatiotutkimuksessa

Seminaarin ohjelma Tietopistossa 17.
Hotelli Lasaretti, Kasarmentie 13, klo 12.00-16.30.

24.11.2003 Pohjoisen hyvinvoinnin, terveyden ja sopeutumisen tutkijakoulun kuukausiesitelmä

Prof. Vilho Myllylä, neurologian klinikka:
Neurologinen tutkimus osana Oulun yliopiston tutkimustoimintaa.
Kastellin tutkimuskeskuksen auditorio, Aapistie 1, klo 15.00-16.30.

25.11.2003 Pohjoista ja arktista tutkimusta esittelevä tiedepäivä

Linnanmaa, Kajaaninsali (L6) klo 9.00 alkaen.
http://thule.oulu.fi/notices/scienceday_prg.htm

25.11.2003 Biocenter Oulu Graduate School Advanced Course:

Physiology and Behaviour of Mouse and Man
Garry Wong, A.I. Virtanen Institute for Molecular Sciences, University of Kuopio:
C. elegans as a model organism in medicine and neuroscience.
Lecture Hall A101, Dept. of Anatomy and Cell Biology, Aapistie 7, at 15.15.

28.11.2003 Biocenter Oulu Seminar Series BCO - AIVI Minisymposium in Kuopio.

1.12.2003 Pohjoisen hyvinvoinnin, terveyden ja sopeutumisen tutkijakoulun kuukausiesitelmä
Prof. Andrew Kozlov, International Independent University of Ecological and Political Sciences, Moscow, Russia:
Stress under "modernization" in the indigenous people of Russian North - the case of Western Siberia.
Linnanmaa, sali HU207 klo 10.00.
Esitelmä on osa Pohjoisuus tutkimuskohteena -seminääriä.

2.12.2003 Biocenter Oulu Graduate School Advanced Course:

Physiology and Behaviour of Mouse and Man
Jaakko Patrakka, Dept. of Medical Biochemistry and Biophysics, Division of Matrix Biology, Karolinska Institutet, Stockholm, Sverige:
Glomerular ultrafiltration barrier.
Lecture Hall A101, Dept. of Anatomy and Cell Biology, Aapistie 7, at 15.15.

3.12.2003 16 päivää sukupuolistunutta väkivaltaa vastaan

Jumalartartieto - eheytymistä patriarkalisesta väkivallasta?
Donne Reedin elokuva Goddess Remembered, esittely: Kaarina Kailo.
Linnanmaa, Snellmanian ravintolan kabinetti klo 12.30-14.

4.12.2003 Biology Thursday Seminar

Heikki Huikuri, Dept. of Internal Medicine:
Nonlinear dynamics of heart rate.
Linnanmaa, Kuusamonsali (YB210) at 12.15.

11.12.2003 Infotech Oulu Lecture Series

Prof. Dirk Slock, Eurecom Institute, Sophia Antipolis, France:
On some recent developments in signal processing for wireless communications.

Room TL201, Tutkijantie 2E, at 9.15-11.45.
<http://www.infotech.oulu.fi/LS>

VÄITÖSTILAISUUDET

21.11.2003 Ulla Aspvik/hoitotieteen ja terveystieteiden laitos:

Psyykkisesti vajaakuntoisten avotyötoiminta - toiminnan kehittämisprosessi ja merkitys osallistujien elämänlaadulle.
Psykiatrian klinikka, Väinö Pääkkösen sali, Peltolantie 5, klo 12.

21.11.2003 Laura Jaakola/biologian laitos:

Mustikan flavonoidibiosynteesi.
Linnanmaa, Kuusamonsali (YB210) klo 12.

21.11.2003 Antti Ala-Rämi/lääketieteellisen biokemian ja molekyylibiologian laitos:

Solun energiatilan ja kalsiumin merkitys sydänvauriolta suojaavassa iskeemisessä esialtistuksessa ja sydänlihaksen polttoaineiden käytössä.
Lääketieteellisen tiedekunnan luentosali L101, Aapistie 7, klo 12.

21.11.2003 Inkeri Leiber/suomen ja saamen kielen ja logopedian laitos:

EX CATHEDRA: instituutio puhuu. Saanan ja opetuspuheen intersubjektuaalisia piirteitä.
Linnanmaa, Keckmaninsali (HU106) klo 12.

21.11.2003 Jouni Ponnikas/kasvatustieteiden ja opettajankoulutuksen yksikkö:

Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun EU:n aluepolitiikan toimijoiden näkemykset kestävästä kehityksestä vuosina 1995-2002.
Linnanmaa, Kajaaninsali (L6) klo 12.

22.11.2003 Pauliina Ulkuniemi/markkinoinnin laitos:

Ohjelmistokomponenttien ostaminen markkinoiden aamunkoitteissa.
Linnanmaa, luentosali TA105 klo 12.

22.11.2003 Ari Tolonen/kemian laitos:

Sekundaarimetaboliittien analysointi mäkikuisman ja ruusujuuren kasvi- ja soluviljelmänäytteistä.
Linnanmaa, Raahensali (L10) klo 12.

22.11.2003 Jari Vilppola/fysikaalisten tieteiden laitos:

Aurinkotuuli: havaintomenetelmät ja pitkäkestoiset vaihtelut.
Linnanmaa, Kuusamonsali (YB210) klo 12.

22.11.2003 Tuomas Lohi/historian laitos:

"Totu sitä sallimahan, mik' ei parkuen parane". Suomen johtavan sanomalehdistön suhtautuminen Urho Kekkoseen 1944-1956.
Linnanmaa, Oulunsali (L5) klo 12.

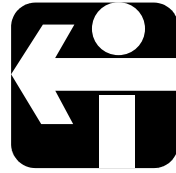
28.11.2003 Mataleena Parikka/hammaslääketieteiden laitos ja iho- ja sukupuolitautiin klinikka:

Collagen XVII and TIMP-1 in epithelial cell migration.
Hammaslääketieteiden laitoksen luentosali 1, Aapistie 3, klo 12.

29.11.2003 Annika Saukkoriipi/mikrobiologian laitos:

Detection of pneumococcus by PCR.
Kastellin tutkimuskeskuksen auditorio, Aapistie 1, klo 12.

2

.5304

Port Payé
Finlande
PMM
90100193

*ti*etopisto
Oulun yliopistoväen tiedotuslehti